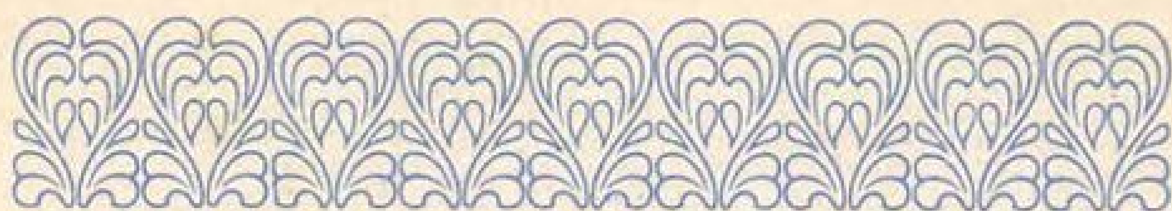
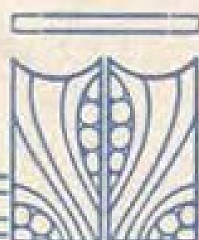
Cena 25 kop.

PRZEWODNIK PO WYSTAWIE RZEMIEŚLNICZO PRZEMYSŁOWEJ W ŁODZI. 1912.

DRUK J. SZCZEŚNIEWSKI :: ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 118.—TELEFON 21-63. LITR. RESIGER ŁÓDŹ

„Popierajmy Przemysł Krajowy"

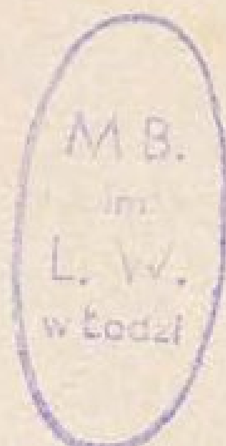
PRZEWODNIK PO WYSTAWIE RZEMIEŚLNICZO-PRZEMYSŁOWEJ W ŁODZI :: 1912,

ZORGANIZOWANEJ PRZEZ STOWARZYSZENIE

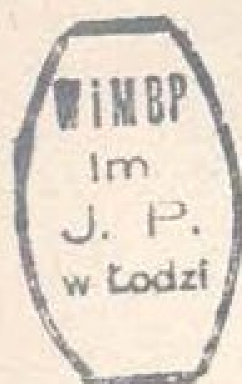
„RESURSA RZEMIEŚLNICZA".

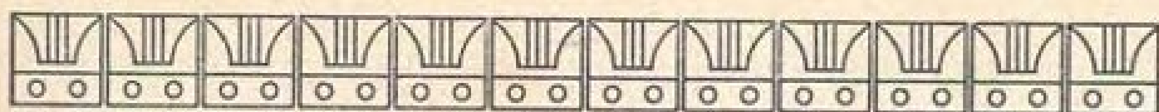

Zestawił: E. K.

M. B.
im.
L. W.
w Łodzi

DRUK
J. Szcześniewskiego
ŁÓDŹ, Piotrkowska 118.
Tel. 21-63.

WiMBP
im.
J. P.
w Łodzi

Przedmowa.

Uznanie powszechne z jakiem spotkała się rzucona przez „Resursę Rzemieślniczą“ myśl urządzenia w Łodzi wystawy Rzemieślniczo - Przemysłowej, a następnie dzielna pomoc ludzi dobrej woli w urzeczywistnieniu tej myśli—pozwoliły w stosunkowo niedługim czasie wystawę tę stworzyć i zaprezentować przed szerokiemi warstwami społeczeństwa dorobek pracy i umiejętności zawodowej rzemieślnika i robotnika naszego; z drugiej zaś strony licznej rzeszy zwiedzających dać możność zapoznania się z wytwórczością przemysłu i rękodzielnictwa krajowego; wytwórczością do dziś dnia, niestety, mało znaną i może właśnie dla tego niesłusznie lekceważoną.

O ile więc choć w drobnej części to błędne częstokroć, a krzywdzące zaw-

sze rzemieślnika i przemysł krajowy mniemanie ogółu naszego usunięte zostanie, wystawa już cel swój osiągnie; już niepójdą na marne trudy, starania i praca nasza...

Chcemy by ogół nasz poznał co mu dać może rzemieślnik polski i w jakim zakresie korzystać z pracy tegoż jest obowiązkiem nas wszystkich—oto cel wystawy.

Temu też celowi służyć ma i katalog niniejszy, który powinien być nietylko miłą pamiątką z wystawy, lecz i ciągłym przypomnieniem hasła, powszechnie znanego, a miejmy nadzieję, że niezadługo i powszechnie uznanego:

,,Popierajmy Przemysł Krajowy''.

Komitet Wystawy.

CZŁONKOWIE ZARZĄDU
w Łodzi
KOMITETU
RESURSY RZEMIEŚLNICZEJ
1911
1912

LISTA OSÓB,

zaproszonych przez Zarząd Tow. „Resursa Rzemieślnicza" do Komitetu Wystawy Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi.

1. W. P. **Babicki A.**, adwokat
2. „ **Barciński S.**, przemysłowiec
3. „ **Bernhard A.**, radca handlowy
4. „ **Biederman R.**, przemysłowiec
5. „ **Bzowski H.**, inżynier bud.
6. „ **Czajewski W.**, redaktor
7. „ **Eisert K.**, przemysłowiec
8. „ **Filipowicz B.**, redaktor
9. „ **Gerlicz W.**, dyr. tramw. podj.
10. „ **Geyer E.**, przemysłowiec
11. „ **Golc L.**, inżynier
12. „ **Grohmann H.**, przemysłowiec
13. „ **Grzybowska M.**, przeł. pensyi
14. „ **Gundlach R.**, pastor
15. „ **Baron J. Heinzel**, przemysłowiec
16. „ **J. E. Ed. Herbst**, przemysłowiec
17. „ **Hertz Miecz.**, przemysłowiec
18. „ **Hirszberg F.**, przemysłowiec
19. „ **Hoffrichter K.**, przemysłowiec
20. „ **Hordliczka W.**, przemysłowiec
21. „ **Hüffer A.**, przemysłowiec
22. „ **John A.**, przemysłowiec
23. „ **Kamiński W.**, obywatel

24. W. P. **Karpiński F.**, inżynier bud.
25. „ **Kloss W.**, dyrekt. szkoły handl.
26. „ **Kon Z.**, dyr. banku Kupieckiego
27. „ **Leonhardt E.**, przemysłowiec
28. „ **Lutringer R.**, przemysłowiec
29. „ **Milker A.**, redaktor
30. „ **Miler R.**, inżynier bud.
31. „ **Mittelstaedtowa**, doktorowa
32. „ **Muthman E.**, dyrektor fabryki
33. „ **Nebelski G.**, inżynier bud.
34. „ **J. E. Rz. r. st. W. J. Pieńkowski** prezydent m. Łodzi
35. „ **Pogonowski J.**, właśc. apteki
36. „ **Poznański Maurycy**, przemysłowiec
37. „ **Richter Z.**, przemysłowiec
38. „ **Richter J.**, przemysłowiec
39. „ **Silberstein S.**, przemysłowiec
40. „ **Sokolewicz W.**, właściciel apteki
41. „ **Stebelski K.**, inżynier bud.
42. „ **Świerczewski C.**, dyrektor gazowni
43. „ **X. Tymieniecki W.**, prałat
44. „ **Uger I.**, redaktor
45. „ **Wagner E.**, inżynier, dyr. fabr.
46. „ **Watten I.**, doktór
47. „ **Weinreb Z.**, dyrektor banku
48. „ **Witkowski I.**, dyrektor tramw.
49. „ **Wyganowski W.**, adwokat
50. „ **Zoner L.**, kom. str. ogniowej
51. „ **Zwiefel Z.**, przemysłowiec.

ZARZĄD TOW. „RESURSA RZEMIEŚLNICZA“:

Wagner W., prezes
Schüssler H., vice-prezes
Piotrowski A., sekretarz.

CZŁONKOWIE ZARZĄDU i KOMISJI REWIZYJNEJ

Adamczewski W.
Bawarski M.
Blumberg T.
Borkowski P.
Kapuścinski M.
Kowalski R.
Krodkiewski E.
Laskowski A.
Nitecki M.
Olech A.
Osuchowski K.
Pągowski I.
Prasołowski I.
Rymkowski I.
Skupiński I.

Historja Łodzi i jej przemysłu.*)

Gród ten — to pierwszorzędne ognisko przemysłu fabrycznego, które z pewną dumą nazywamy „polskim Manchesterem“ słusznie dlatego, że powstał na ziemi polskiej, oraz że stoi i rozwija się na barkach robotników polskich. Wiemy, że jest to miasto „z lasem kominów“, że jest „Grodem bawełnianym“. Doczekaliśmy się nawet na jego tle powieści („Bawełna“ Kosiakiewicza, „Ziemia obiecana“ Reymonta); mieliśmy dla pism warszawskich trochę pobieżnych korespondencyi, trochę sprawozdań nadzwyczajnych z powodu wystaw, otwarcia teatru i t. d., mieliśmy wreszcie jedną monografję w wydaniu książkowem — oto i wszystko.

Ale czy znamy tę Łódź, czy znamy do głębi jej życie, potrzeby, niedomagania. czy znamy jej duszę zbiorową, a tak różnorodną (bo Łódź ma duszę)? Czy zdajemy sobie sprawę, że to jest olbrzymia część naszego organizmu, którą się powinien interesować każdy współczesny człowiek?

Niestety! Znamy ją i traktujemy powierzchownie. Wszakże ta Łódź to olbrzymi splot różnorodnych interesów ekonomicznych, to główna część produkcyi Królestwa Polskiego, to

*) Według Z. Pietkiewicza.

zetknięcie się różnych kultur, utarczka róznorodnych żywiołów, dążeń; to jest największy nasz rynek pracy. Ten „Gród bawełniany“, którego ludność po przyłączeniu przedmieści i terytoryów zaprzedmiejskich dobiega już do pół miljona, poza przemysłem wielkofabrycznym i jego szeroką sferą handlowo-finansową, posiada kilkadziesiąt polskich instytucyi kulturalnych, społecznych i ekonomicznych.

Ten potwór wieloramienny wybiega daleko poza swe ognisko i oplata swemi ramionami dalsze terytorya, wsysa soki żywotne z wielu dziedzin życia całego kraju. Łódź zatem powinna zająś pierwszorzędne miejsce w uwadze ogólnej i w dostrzegalni oryentacyjnej. Nie wypadki dnia, nie życie szare, bieżące, lecz głębia życia tego olbrzyma i wybiegające z niego różnorodne a doniosłe sprawy i zagadnienia, nieobojętne dla wielotysięcznych rzesz ludności, powinny być przedmiotem owej uwagi powszechnej.

Chcąc jednak należycie ocenić znaczenie i charakter Łodzi współczesnej, trzeba zajrzeć do jej przeszłości. W r. 1793 Łódź była wioską, liczącą zaledwie około 200 mieszkańców; przedstawicielami zaś całego jej przemysłu było kilkunastu rzemieślników. Ludność zajmowała się wyłącznie rolnictwem. Mieszkańcy tej wioski posiadali kilkadziesiąt sztuk inwentarza, kościół, młyn wodny i dwa szynki. W r. 1806 Łódź przeszła od biskupów kujawskich w ręce rządu. W r. 1820 liczyła 800 mieszkańców i 112 domów. Dzięki jednak prawu z r. 1820, ułatwiającemu cudzoziemcom kolonizacyę w naszym kraju, Łódź zaczęła szybko wzrastać.

Dnia 30 marca 1821 r., t. j. akurat 80 lat temu, pomiędzy prezesem województwa mazowieckiego a przybyszami zagranicznymi zawarto umowę treści następującej: każdy sukiennik, przybywający z zagranicy, otrzymuje półtora morga ziemi, na której w ciągu lat dwu powinien wznieść budowle. Zarówno nabywca, jak i jego następca mają najzupełniejsze prawo rozporządzenia tą działką ziemi. W ciągu pierwszych 6-ciu lat właściciel zupełnie jest wolny od wszelkiej opłaty. Po upływie tego terminu za każdy mórg powinien płacić roczny czynsz w wysokości 10 złotych polskich, czyli za całą działkę 15 złp. Osiedlający się fabrykanci zagraniczni otrzymują bezpłatnie materyał budowlany z lasów sąsiednich, cegłę zaś z należących do miasta cegielni po cenie kosztu. W żadnym jednak razie cena ta nie powinna przewyższać 5 talarów za tysiąc.

W ciągu pierwszych sześciu lat fabrykanci cudzoziemcy są wolni od wszelkich ciężarów i podatków, z wyjątkiem podatków od artykułów spożywczych. Fabrykanci cudzoziemcy korzystają z takich samych przywilejów względem propinacyi, łąk i t. p., na równi z rdzennymi dawnymi mieszkańcami miasta. Przesiedleńcy i ich dzieci, zrodzone zagranicą, wolni są od powinności wojskowej. Dzieci zaś, urodzone już na nowem miejscu osiedlenia, uważane są za krajowców i tylko jedynacy są wolni od służby, albo też ci synowie, którzy są uzdolnieni w jakimkolwiek rzemiośle pożytecznem". Prócz powyższych ulg i przywilejów, przybyszom zapewniono różne inne.

Takie warunki, nadane cudzoziemcom w Zgierzu, wywarły także wpływ i na Łódź. Dokonana

tegoż roku regulacya, z włączeniem do terytoryum miasta jednego majątku prywatnego oraz znacznego kawałka gruntów skarbowych, podzielonych na 200 cząstek, jeszcze bardziej ułatwiła kolonizację cudzoziemcom. „W połowie r. 1823 — czytamy w pracy Henryka Radziszewskiego („Zarys rozwoju przemysłu w Królestwie Polskiem") — Łódź nie posiada żadnej gałęzi przemysłu; pod koniec tegoż roku zawrzała już w niej praca techniczna.

Osiedliło się kilku majstrów ze Śląska, którzy przywieźli swe warsztaty sukiennicze, przybył również farbiarz Saenger. Odtąd przemysł szedł szybkim krokiem. Co roku osiedlali się przemysłowcy, zakładając przedsiębiorstwa, zrazu niewielkich rozmiarów, które następnie rozwinęły się olbrzymio. Wkrótce powstała farbiarnia Langego (z Chemnitz), przędzalnia Wendischa. Prezes Komisyi województwa mazowieckiego, Rembielański, wysłał naczelnika sekcyi fabrycznej, Benedykta Tykela, zagranicę, w celu wystudyowania różnych gałęzi przemysłu i nakłaniania obcokrajowych przemysłowców do osiedlenia się w Łodzi.

Rezultatem tej wycieczki było przybycie do Łodzi Ludwika Geyera z Zittau, a następnie Jorganga, którzy pozakładali wielkie przędzalnie bawełny. Przemysł lniany również szybko się zaszczepił, dzięki założeniu przędzalni lnianej przez Tytusa Kopischa.

O szybkim postępie wyrobów włóknistych w Łodzi świadczy to, że w r. 1827 wyrobów bawełnianych wytworzono 48,000 łokci; w roku zaś następnym już 300,000 łokci, a w rok potem produkcję zdwojono. W fabryce Kopischa w r. 1828

wytworzono 40,000 łokci wyrobów lnianych. W r. 1825 cesarz Aleksander I, zwiedzając miasta fabryczne w Królestwie Polskiem, zwrócił szczególną uwagę na Łódź i, stosownie po jego woli, odtąd znacznie rozszerzono osiedlanie cudzoziemców. Do miasta przyłączono kilka wsi sąsiednich. W ten sposób rozszerzone grunty miejskie rozdzielono na 462 place, resztę zaś przestrzeni przeznaczono na wzniesienie siedmiu wielkich fabryk.

Dzięki tym wszystkim środkom, znacznie wzrósł przypływ fabrykantów i majstrów zagranicznych. Przemysł bawełniany zaczyna zapanowywać w Łodzi, sukienniczy zaś rozwija się w Zgierzu, następnie w Tomaszowie, wreszcie posuwa się poza granicę Królestwa Polskiego do gub. Grodzieńskiej.

Przemysł wełniany rozwinął się bardzo szybko, zaczynając od r. 1823, i w ciągu lat 8—10 doszedł do najwyższego poziomu produkcyjności 5,752,000 rb. w r. 1829. Ale niedługo cieszył się stanem kwitnącym. Podniesienie ceł na wyroby wełniane przy wywozie ich z Królestwa do Cesarstwa w r. 1831, przytem przesilenie, wywołane wypadkami politycznymi, odbiły się zgubnie na całym przemyśle sukienniczym, którego produkcja w r. 1832 spadła do 1,917,000 rb.

Tylko większe fabryki, przy pomocy rządu a później Banku Polskiego, zdołały pomyślnie oprzeć się przesileniu. Fabryki mniejsze zamknięto zupełnie, inne zaś zaniechały produkcyi sukna, przerzuciły się do wyrobów bawełnianych. Wielu majstrów i robotników przeniosło się do Cesarstwa i dzięki temu powstały tam nowe fabryki.

W tym samym okresie szybko zaczął się u nas rozwijać przemysł bawełniany, silnie popierany przez rząd. Ogólny dozór nad tą gałęzią produkcyi powierzono technikowi Thomasowi z Elberfeldu.

W tym samym właśnie celu prezes sekcyi fabrycznej, Benedykt Tykel, był wysłany zagranicę dla obeznania się z warunkami tej gałęzi przemysłu w Czechach, Saksonii i Prusiech, a jednocześnie dla zapoznania tamtejszych fabrykantów z warunkami i przywilejami u nas, jakie rząd gotów był ofiarować cudzoziemcom. Dzięki tym środkom, przypływ cudzoziemców szczególnie do Łodzi, zaczął się wzmagać. Wkrótce powstała osobna kolonia tkaczów a następnie przędzalników.

W r. 1835 pojawia się w Łodzi pierwsza maszyna parowa, sprowadzona z Anglii przez Geyera. Od tego czasu datuje się wielki przemysł fabryczny, wypierający rękodzielnictwo.

Jednocześnie zaczyna szybko wzrastać ludność miasta. W r. 1820 Łódź liczyła tylko 800 mieszkańców, w r. 1827 już 2,843, w tej liczbie 322 robotników fabrycznych; w r. 1837 liczono 10,000, w r. 1840 przeszło 20,000 mieszk.

Obok wielkich fabryk powstawały i rozwijały się i mniejsze, a zarazem stale wzrastała ludność. W r. 1860 Łódź liczyła 32,000 mieszkańców, a produkcyjność jej wynosiła 2,600,000 rb.; w r. 1878 liczba mieszkańców podwoiła się, t. j. doszła prawie do 100 tysięcy, a produkcyjność wzrosła dziesięciokrotnie, t. j. doszła do 25 miljonów. W r. 1885 mieszkańców było 150,000, fabryk 217, a suma produkcyjności wynosiła 90 — 100 milionów. Dzisiaj zaś, jak już

zaznaczyliśmy, ludność Łodzi z przedmieściami dosięga pół miliona. Dzięki napływowi cudzoziemców, obok Łodzi powstały i rozwinęły się inne ogniska przemysłowe.

W Zgierzu i Tomaszowie skupił się przemysł sukienniczy. Pabianice zaś przeszły podobne fazy rozwoju, jak Łódź.

W r. 1850 zniesiono granicę celną pomiędzy Królestwem a Cesarstwem. Wywołało to przewrót w stosunkach handlowych. Dla przemysłu w Królestwie Polskiem stanęły otworem szerokie rynki w Rosyi europejskiej i azyatyckiej. Zdobyć je można było tylko za pomocą zastosowania wyrobów do potrzeb odbiorców wielomilionowych.

Tymczasem produkcya takich właśnie przedmiotów, perkalów drukowanych, z wielkim trudem mogła powstać w okręgu łódzkim, skutkiem braku wody. Dwie rzeczki miejscowe są tak nędzne i ubogie, że nie mogą wystarczyć nawet dla kotłów parowych fabryk, położonych nad ich brzegami.

Z tego powodu wszystkie fabryki łódzkie zaopatrują się w wodę ze studzien artezyjskich, ale i to źródło nie wystarcza. W takich warunkach nie mogła się rozwinąć produkcya perkalów, wymagająca więcej wody, niż wszelkie inne wyroby. Tymczasem właśnie nadzwyczajny rozwój przemysłu bawełnianego wymagał wzmocnienia podstaw produkcyi za pomocą tanich i prostych wyrobów perkalowych dla niezamożnych i najszerszych warstw odbiorców. Pierwsza fabryka Kruschego i Endera w Pabianicach odpowiedziała potrzebom w tej mierze, przekształcona w r. 1873

z fabryki wyrobów półwełnianych na zakład wytwarzający tkaniny bawełniane. Świadectwem siły i wysokiej techniki przemysłu łódzkiego w stosunku do innych jest długoletnia walka okręgu moskiewskiego, który usiłował za pomocą prawa ograniczyć wpływ produkcyi fabrycznej w Królestwie, a zwłaszcza w okręgu łódzkim, i jej nacisk na rynki w Cesarstwie. W Moskwie i Iwanowo-Wozniesieńsku powstała silna agitacya przeciwko Łodzi. Za punkt wyjścia wzięto ten motyw, że rozwój przemysłu w Królestwie Polskiem pochodzi od obcych kapitałów i obcej przedsiębiorczości. Wynikiem tej agitacyi było wysłanie w r. 1876 przez fabrykantów moskiewskich deputacyi do Petersburga, celem poczynienia starań o przywrócenie granicy celnej pomiędzy Królestwem Polskiem a Cesarstwem.

Z drugiej strony, rząd togoż roku powołał komisyę, złożoną z prof. Janżuła, pp. Iljina i Łangowoja, i polecił jej zbadać warunki produkcyi w Król. Pols., celem dokładnego i wszechstronnego wyświetlenia kwestyi. W r. 1877 wydano prawo o ustanowieniu nowych przepisów, ograniczających cudzoziemców. Pomimo, że prawo położyło kres dalszemu napływowi cudzoziemców i kapitałów obcych do Królestwa, skargi ze strony Moskwy nie ustawały. W r. 1887 przemysłowcy moskiewscy znowu podali (na jarmarku w Niżnym Nowgorodzie) do ministra skarbu prośbę o podniesienie cła od bawełny i wprowadzenie osobnej taryfy różniczkowej w zastosowaniu do przemysłu w Królestwie.

Te i wiele innych wystąpień dowodzą, że przemysł łódzki silnie się rozpostarł na rynkach rosyjskich.

To też nie tylko fabrykanci, ale i ekonomiści rosyjscy zwrócili na niego baczną uwagę. Oto charakterystyka, skreślona przez Iljina i Łangowoja, członków komisji specjalnej: „Fabrykant łódzki jest nie tylko właścicielem fabryki, lecz człowiekiem praktycznie i drobiazgowo obeznanym ze swoim fachem. Mieszkając przy fabryce, sam kieruje produkcyą i wnika we wszystkie jej strony, nawet wtedy, gdy przy przedsiębiorstwie na wielką skalę ma dyrektora. Bacznie śledzi, co się dzieje za granicą w zakresie jego specyalności, i, dowiedziawszy się o istnieniu nowych, bardziej produkcyjnych i udoskonalonych maszyn, nabywa je, chociażby te, co są w jego fabryce, były w stanie zadawalniającym.

„Większość fabrykantów łódzkich stanowią ludzie, którzy zawdzięczają swoje powodzenie obecne własnym zabiegom. Sporo jest pośród nich i takich, którzy rozpoczęli swoją karyerę jako prości robotnicy w cudzej fabryce i drogą usilnej pracy oraz wszelkich możliwych oszczędności na wydatkach osobistych, idąc wytrwale raz wytkniętą drogą, doszli do stanowiska fabrykantów. Ciekawe jest to, że obecnie ci fabrykanci są wierni swym dawnym przyzwyczajeniom, pomimo posiadania znacznych kapitałów. i w dalszym ciągu pracują w fabryce po 12 godzin na dobę, przychodzą do roboty pierwsi i odchodzą ostatni".

Inny badacz, p. Biełow, pisze: „Przedewszystkiem fabrykant łódzki jest ścisłym specyali-

stą w danym zakresie, zna on swój fach wybornie. Wszyscy więksi fabrykanci łódzcy, z wyjątkiem chyba tylko jednego Scheiblera, wyszli z oficjalistów fabrycznych, a nawet prostych robotników. Kunitzer był tkaczem, zaczął swoją karyerę przemysłową od jednego warsztatu, wziętego na kredyt, na którym pracował ze swoją żoną. P. Heinzel również tkacz, p. Meyer — kiper, p. Poznański — były kantorzysta Scheiblera. Doszli oni do miljonów, które zrobili w ciągu 25—30 lat. Wszyscy przeszli najcięższą szkołę, zaczynając od A, i zaprawiali się do pracy 13-godzinnej.

„Wszyscy stanęli na czele swoich przedsiębiorstw i w tejże szkole nieustannej pracy praktycznej wytwarzają specjalistów ze swoich dzieci. O godzinie 6 rano są już w swojej fabryce, o 8-ej w kantorze. Fabryka, kantor, rodzina, to ich świat, poza którym nic dla nich nie istnieje. Raz do roku jadą za granicę; to ich wypoczynek; ale i tam myślą o fabryce. Bacznie śledzą tam wszystko, co się pojawia nowego. Zaopatrują się i wracają z nowymi środkami do walki współzawodniczej z Moskwą. Fabrykant łódzki zna do głębi swą dziedzinę, śledzi ją i pracuje nieustannie. Dlatego kieruje przedsiębiorstwem pewną ręką, bez wahań, krocząc po drodze dobrze wytkniętej,

„Dlatego to fabryki łódzkie wyrosły tak szybko i z takiem powodzeniem. Łódź—to przykład tej nie zawsze rozumianej prawdy, że zdrowy rozwój przemysłu jeszcze bardziej zależy od znajomości rzeczy i pracy, niż od kapitału“.

Podczas rewolucyi przemysł łódzki przeszedł silne wstrząśnienia i na razie nawet utracił najlepsze rynki. Na ulicach miasta polała się krew, zaskrzypiały szubienice, wśród rzesz robotniczych zapanowała nędza i choroby, wielu poszło na wygnanie. Długotrwałe strajki i długi, zacięty lokaut były bezprzykładną w dziełach naszego przemysłu wojną dwu klas. Zapanował wszechwładny i surowy stan wojenny, który jednak nie zdołał przez czas długi poskromić rozszalałej, prawie obłędnej rozpaczy i wynikających z niej wykroczeń, Łodzi, jako ognisku przemysłu wielkiego, wróżono zupełną ruinę i nawet zagładę...

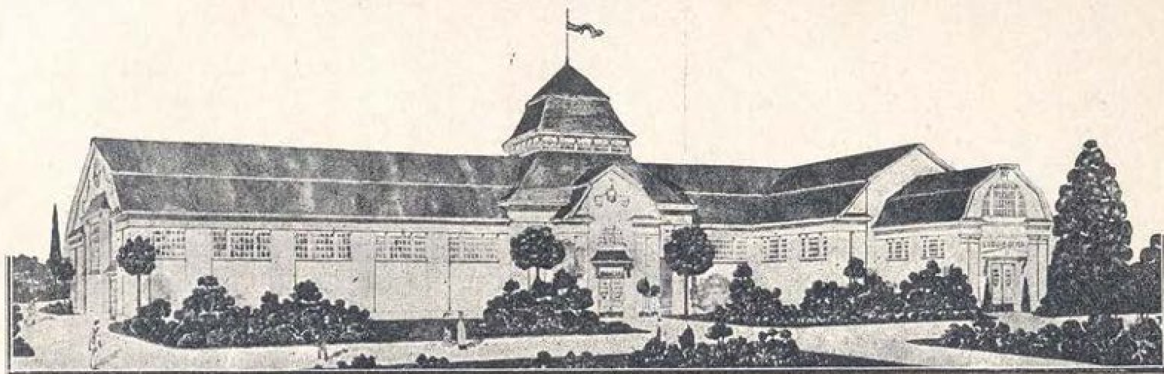
Przemysł wielki zwyciężył jednak na całej linji. Nie tylko nic nie stracił, ale w czasach bezrobocia wyprzedał olbrzymie zapasy i tym sposobem pokonał nadprodukcyę. Nadto zdobył doświadczenie: wypróbował swe siły na drodze walki zorganizowanej. Dziś pracuje normalnie, odzyskuje rynki utracone i zdobywa najdalsze. Jeszcze przed rewolucją, nie poprzestając na Rosyi, przemysł łódzki szukał zbytu w Chinach, Persyi, Azyi Mniejszej. W Persyi produkty przemysłu tkackiego z Królestwa stanowiły prawie połowę całego wywozu, przechodzącego przez główny punkt przekazowy — Baku. W pewnej mierze przypisać należy Królestwu Polskiemu samą inicyatywę stosunków handlowych z Persyą. Łódź na całe państwo była jedynem ogniskiem przemysłowem, którego wyroby z zakresu przemysłu tkackiedo dotarły do Konstantynopola i za Bałkany. W r. 1887 nawiązano stosunki handlowe z Rumunią

i Bułgaryą. Następnie Łódź zaczęła wysyłać swe wyroby do Sofii. Agenci fabryk łódzkich dotarli nawet do Hiszpanii i Afryki północnej.

Dziś istnieje dobrze zorganizowane Towarzystwo komiwojażerów, przeważnie złożone z żywiołów napływowych, żydów rosyjskich, którzy wyzyskali dawne swoje stosunki, umieją zdobywać odbiorców nie tylko w ogniskach wielkich, ale nawet w najzapadlejszych kątach Rosyi.

Konsul angielski w Warszawie miał racyę, wygłaszając jeszcze na kilka lat przed rewolucyą następującą przestrogę: „Fabrykanci angielscy powinni być przygotowani, iż w przemysłowcach polskich (czytaj: łódzkich) spotkają niebezpiecznych współzawodników na rynkach wschodnich“.

 PAWILON GŁÓWNY

na Wystawie Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi 1912 r.

SPIS WYSTAWCÓW

Wystawy Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi.

Dział I

RZEMIEŚLNICZO - NAUKOWY.

Szkoła Rzemiosł przy Łódzkiem Chrześcijańskiem Towarzystwie Dobroczynności. Łódź, Wodna 9. Rok założenia 1889. Wyroby uczni.
Pawilon główny № 67.

Kursy Techniczne, W. Kujawskiego. Łódź, Nowo-Cegielniana № 9.
Pawilon główny № 34 b.

Szkoła rękodzielnicza dla kobiet, Anny Krowickiej. Łódź, Karola № 16.
Pawilon drobnego przemysłu № 134.

Koło Panien, Szwalnia. Przejazd № 12.
Pawilon drobnego przemysłu № 140.

T-wo opieki nad dziećmi „Gniazdo Łódzkie“, Szwalnia (szkoła dziewcząt) Łódź, Ciemna 76.
Pawilon drobnego przemysłu, № 138.

Miklaszewska Helena, Zakład Naukowo-Wychowawczy 7-mio klasowy. Łódź, Mikołajewska № 22.
Pawilon drobnego przemysłu № 133.

Instytut języków nowożytnych D-ra Kummera. Łódź, ul. Piotrkowska 79. Rok założenia 1906
Pawilon własny.

Dział II.

WŁÓKNISTY.

Süssman Emilja, Zakład pończoszniczy. Łódź, Andrzeja № 3, rok założenia 1895.
Pawilon drobnego przemysłu № 101.

Dział III.

KONFEKCJA DAMSKA i MĘSKA.

Obrębski Teodor i Ignacy Dziwiński, Dzielna № 5 i Andrzeja 36, właściciele Teodor Obrębski, Dzielna 5 i Ignacy Dziwiński Andrzeja 36. Wyroby szewckie, robotników w obydwóch zakładach 30. Rok założenia 1893. Kapitał zakładowy 17000 rb. Obrót roczny 18000 rb. Wyroby krajowe.
Pawilon drobnego przemysłu № 153.

Kawałek Leon, właściciel Leon Kawałek, Piotrkowska № 118. Obuwie. Robotników 15. Przybliżony obrót roczny 20000 rb.
Pawilon drobnego przemysłu № 154.

Freilich Rudolf, Łódź, Zawadzka № 5. Obuwie. Ilość robotników 20. Rok założenia 1901. Kapitał zakładowy 10000 rb. Obrót roczny 25000 rb.
Pawilon drobnego przemysłu № 125.

Freitag M. Łódź, Zawadzka № 1. Pracownia obuwia.
Pawilon drobnego przemysłu № 123.

Nowakowski Jakób, Łódź, Piotrkowska № 9. Obuwie męskie i damskie. Ilość robotników 20-25. Rok założenia 1893. Kapitał zakładowy 3000 rb. Obrót roczny 25000 rb.
Pawilon drobnego przemysłu № 155.

Zynger Wanda, rok założenia 1909. Łódź, Zachonia Nr. 72. Gorsety. Robotnic 12.
Pawilon własny.

Laferska Anna, Łódź, Konstantynowska 10. Pracownia gorsetów. Robotnic 12. Rok założenia 1882. Zakład nagrodzony złotym medalem na wystawie w Rostowie nad/D. 1910 r. i listem pochwalnym na wystawie Hygienicznej w Warszawie 1896 r.
Pawilon drobnego przemysłu № 141.

Stechlik L., Łódź, Widzewska № 89. Rok założenia 1904. Wyroby własne. Fartuchy, halki, kalesony, koszule. Robotników 45-75. Reprezentacja w Białymstoku. Wywóz do Cesarstwa 75%. Motor elektryczny 3 konny.
Pawilon drobnego przemysłu № 98.

Kędzierska Natalja, Łódź, Piotrkowska 115. Pracownia gorsetow.
Pawilon drobnego przemysłu № 130.

Pomorski B. i S-ka, Łódź, Konstantynowska № 12. Maszyny do szycia i hafty. Rok założenia 1908. Pawilon główny № 76.

Szyller F., Rok założenia 1902. Łódź, Długa 66. Fartuchy strojne i zwyczajne. Ilość robotników 15-20. Wywóz do Cesarstwa 30%.
Pawilon główny № 56 i 57.

Lipińska Helena, rok założenia 1907. Łódź, Mikołajewska 34. Wyroby Zakopiańskie.
Pawilon drobnego przemysłu № 137.

Morawska M-me, Łódź, Zielona 6. Kapelusze damskie.
Pawilon drobnego przemysłu № 142.

Rajchert L., Łódź, Zielona 14. Wyroby z materjałów bawełnianych, fartuchy. Ilość robotników 50-70. Rok założenia 1901. Ka-

pitał zakładowy 20,000 rb. Obrót roczny 60,000 rb. Wywóz do Cesarstwa 30%.
Pawilon główny № 48a.

Spodenkiewicz Antoni, Konstantynowska 26. Bielizna. Rok założenia 1895. Ilość robotników 8-12. Obrót roczny 50,000 rb.
Pawilon drobnego przemysłu № 149.

Grojsmojd Boruch, Klimbowka, Jampolski powiat. Poczta Dżygówka. Wyszycia ręczne złotem i srebrem.
Pawilon główny № 38.

Schmeche Marja, Łódź, Piotrkowska № 100. Bielizna i hafty.
Pawilon drobnego przemysłu № 136.

Łapienis Władysław, Łódź, Andrzeja 28. Roboty krawieckie męskie i damskie. Rok założenia 1902. Ilość robotników 6-10. Kapitał zakładowy 2,500 rb. Obrót roczny 3-4,000.
Pawilon drobnego przemysłu, № 110.

Maniszewski, Łódź, Przejazd 14. Kuśnierz.
Pawilon drobnego przemysłu № 99.

Ludwik Bachliński, Łódź, Średnia 27.
Fryzyer Teatralny.
Pawilon drobnego przemysłu № 144.

Piotrowska Helena, Łódź, Widzewska № 13. Ubranka dziecinne. Rok założenia 1907. Robotnic 4.
Pawilon drobnego przemysłu № 135.

Borkowski Piotr i Błaszczyński Leonard, Łódź, Widzewska 196. Zakład fryzjerski
Pawilon drobnego przemysłu № 143.

Holub Stanisław, Łódź, Dzielna 5. Zakład fryzjerski. Rok założenia 1902.
Pawilon drobnego przemysłu № 102.

Cheisz Emma, Wilno, Gieorgiewskij prospekt № 27. Zimne karbowanie włosów.
Pawilon drobnego przemysłu № 145.

Garbuzar Eugenjusz, Tkaniny złotem i srebrem.
Pawilon główny № 75.

Kopczyńscy Władysław i Kazimiera, Łódź, Mikołajewska 35, Konfekcja krawiecka.
Pawilon drobnego przemysłu № 148.

Feist A., Warszawa, Senatorska 24. Fabryka szczotek i pędzli.
Pawilon główny № 58.

Lipińska Helena, Łódź, Mikołajewska 34. Wyroby Zakopiańskie.
Pawilon drobnego przemysłu № 137.

Dział IV.

WYROBY SKÓRZANE.

Vogelbaum H., Łódź. Piotrkowska 63. Wyroby skórzane galanteryjne.
Pawilon główny 53.

Konte Antol, Petersburg. Moskiewska 31 i Budapeszt. Wyroby skórzane metalowe, pióra „Ideal".
Pawilon główny 92.

Dział V.

WYROBY DRZEWNE.

Schmidt Oskar, Łódź, Łagiewnicka 47. Fabryka wyrobów drzewnych. Robotników 10. Rok założenia 1912. Kapitał zakładowy 20,000 rb. Lokomobila o sile 48 koni.
Pawilon własny.

Machnik Jan i Syn, Łódź, Lipowa 71 i Nowo-Targowa 18. Meblowe urządzenia mieszkań. Ilość robotników 60. Rok założenia 1880. Obrót roczny 80,000 rb. Wywóz do Cesarstwa 20%.
Pawilon główny № 59.

Sommer Alfred, Łódź, Benedykta 16. Fabryka powozów. Rok założenia 1882.
Pawilon główny № 66.

Bulkiewicz Wacław, Łódź, Zachodnia 39. Meble stylowe i wszelkie roboty w zakres stolarstwa wchodzące. Rok założenia 1910. Ilość robotników 7-14. Obrót roczny 12,000 rb.
Pawilon główny № 60.

Bilczyk Gerszon, Warszawa, Stawki 5. Wyroby tokarskie.
Pawilon główny № 77.

Pfeffer A., Łódź, Piotrkowska № 44. Wyroby stolarskie, forniery, dychty. Rok założenia 1912.
Pawilon drobnego przemysłu № 157.

Kwiatosiński A., Łódź, Reitera Nr. 5. Zakład stolarsko-meblowy. Okaz wystawowy for-

nierów p. A. S. Pfeffera został wykonany w moim zakładzie.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 157.

Nietrich Ferdynand, Łódź, Krucza 8. Kołodziej.
Pawilon główny № 66a.

Zaborowski Józef, Łódź, Zielona 6. Trumny.
Pawilon własny.

Przybysz Walenty, Łódź, Andrzeja 3. Zakład koszykarski.
Pawilon własny.

Schmidt Konrad i Co., rok założenia 1910. Łódź. Wysoka № 38. Właściciele. K. Schmidt, i Adolf Zarske. Powozy. Robotników 25-40. Kapitał zakładowy 30,000 rb. Obrót roczny 50,000 rb. Motor elektryczny 10 konny.
Pawilon własny.

Kopydłowski Leonard, Piotrkowska Nr. 80. Wyroby bednarskie.
Pawilon główny.

Cinde Wolf, Łódź, Widzewska 13. Posadzki.
Pawilon drobnego przemysłu.

Orłowski B., Zduńska Wola. Zakład stolarski.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 159.

Głogowski Józef, Warszawa, Chłodna Nr. 40. Bednarz.
Pawilon główny Nr. 29a.

Hübner Karol, Średnia 86. Praca amatorska.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 126a.

Dział VI.

ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY.

Lindner Edward i Robert Kiliński, Łódź, Rozwadowska 22 i Mikołajewska 62. Właściciele E. Lindner, R. Grunwald i R. Kiliński. Wyroby techniczno-blacharskie. Robotników 8-12. Kapitał zakładowy 5,000 rub. Obrót roczny 9,000 rub. Motor elektryczny 3 konny.
Pawilon główny № 88.

Pytlasiński Wincenty, Warszawa, Leszno 26. Zakład blacharski. Rok założenia 1894. Ilość robotników 26. Kapitał zakładowy 3,000 rub. Obrót roczny 10,000 rub. Frontowa ściana zewnętrzna.
Pawilon główny.

Jasiński Teodor, Łódź, Piotrkowska 283. Przedsiębiorstwo studzien artezyjskich. Rok założenia 1889. Robotników 28. Kapitał zakładowy 10,000 rb. Przybliżony obrót roczny 20,000 rb.
Pawilon własny.

Łyczkowski Władysław, Łódź, Piotrkowska 188. Wyroby blacharskie, budowlane i galanteryjne. Rok założenia 1885. Robotników 3—8.
Pawilon główny № 49a.

Michalak Józef, Warszawa, Nowy-Świat 123. Szyldy ze szkła, metali i drzewa. Napisy na murze. Rok założenia 1912. Reklamy na ścianach.

Stokowski M., Łódź, Długa № 15. Izolacje.
Pawilon własny.

Teschich A. O., Łódź, Widzewska 62. Właściciel August Oskar Teschich. Tektura dachowa; asfalt, masa sklejna, przedsiębiorstwo krycia dachów i asfaltowe. Rok założenia 1900.
Pawilon własny.

Rosicki M. i S-ka, Łódź, Orla 17. Właściciel: T-wo komandytowe. Wyroby własne: Materjały izolacyjne z korka, krzemionki i asbestu. Rok założenia 1892. Robotników 30—50. Kapitał zakładowy 200.000 rb. Obrót roczny 200,000 rb. Wywóz do Cesarstwa 60%. Motory; elektryczny 30 koni i gazowy 20 koni.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 106.

Wermińscy Bracia, Łódź, Nawrot 32. Właściciele Juljusz i Edward Wermińscy. Wyroby: lustra weneckie, trema szlifowane i matowanie szkła. Rok założenia 1897. Robotników 12-14. Motor elektryczny 16½ konia.
Pawilon główny № 74.

Urbanowicz Edmund, Łódź, Piotrkowska № 117. Zakład malarski.
Pawilon główny. Reklamy.

Schneider Bogumił, W Jelonkach pod Warszawą. Właściciele sukcesorowie Bogumiła Schneidra. Dachówka i cegła. Zarząd w Warszawie, Chłodna 32a. Rok założenia 1864. Ilość robotników 400. Kapitał zakładowy 700,000 rb. Obrót roczny 400,000. rub.
Pawilon główny. Reklamy.

Pawełczyński Stefan, Łódź, Przejazd 61. Wyroby artystyczne i figury. Rok założenia 1910. Robotników 5-8.
Pawilon drobnego przemysłu № 111.

Fleker F., Łódź, Południowa 6. Futerały, lustra.
Pawilon drobnego przemysłu № 112.

Głowacki Tomasz, Ostrowiec, Gubernia Radomska. Cegła ogniotrwała wszelkich fasonów, cegła zwyczajna. Robotników 150-200. Rok założenia 1899. Kapitał zakładowy 120,000 rb. Obrót roczny 150,000 rb. Wywóz do Cesarstwa 10%. Motor na gaz ssany 80 konny.
Pawilon odlewniczy.

Czapliński Władysław i Pągowski Jan, Łódź, Zawadzka 53. Rzeźby. Rok założenia 1912.
Pawilon drobnego przemysłu № 139.

Sidlini Alfred, Ryga. Mozajki. Rok założenia 1888. Reprezentacja w Ekaterynosławiu. Liczba robotników 80. Obrót roczny 30.000 rb.
Pawilon główny № 73.

Markusfeld Wolf, Cegielniana № 114. Przedsiębiorstwo budowlane.
Pawilon własny.

Arndt Konstanty, Łódź, Widzewska № 76. Budowa kominów fabrycznych. Rok założenia 1897. Ilość robotników 16—20.
Pawilon własny.

Cech Murarski. Zewnętrzne tynkowanie ścian.

Dział VII.

TAPICERSKO-DEKORACYJNY.

Korczak, Rok założenia 1909. Łódź, Rozwadowska 14. Zakład tapicerski. Ilość robotników 7. Kapitał zakładowy 1000 rub. Obrót roczny 6000 rub. Estrada koncertowa.
Pawilon drobnego przemysłu № 160.

Tarkowscy Bracia, Łódź, Piotrkowska 132. Malarstwo artystyczno-dekoracyjne, Rok założenia 1894.
Pawilon główny № 61.

Woelfle Aleksandra, Łódź, Piotrkowska № 118 Kwiaty sztuczne. Rok założenia 1897. Robotników 20-30.
Pawilon drobnego przemysłu № 129.

Pfeifer Józef, Łódź, Nawrot 13. Tel. 26-10. Dekoracje Malarskie. Ilość robotników 8-26. Rok założenia 1904. Kapitał zakładowy 10,000 rb. Obrót roczny 12,000 rb. Motor 2 konny.
Pawilon główny № 52.

Schwartz Gustaw, Łódź, Nawrot 25. Dekoracje malarskie. Pawilon główny № 18a.

Zaleśny i Derejski, Łódź, Dzielna 29. Zakład tapicersko-dekoracyjny. Ilość robotników 8. Rok założenia 1910. Kapitał zakładowy 3000 rub. Obrót roczny 10,000 rub.
Pawilon główny № 63.

Fogelsang, Zakład tapicerski.
Pawilon drobnego przemysłu № 103.

Piotrowski I. A., Łódź. Szkolna 25. Dekoracje malarskie. Rok założenia 1908. Ilość robotników 10-30. Kapitał zakładowy 3000 rub. Obrót roczny 25,000 rub.
Pawilon główny № 51a.

Dział VIII.

MECHANICZNO-METALOWY.

Szymański Antoni, Łódź, Konstantynowska 15. Ślusarstwo. Na placu wystawowym.

Zinke Karol, Łódź, Przejazd 16. Fabryka kas ogniotrwałych. Ilość robotników 50.
Pawilon główny Nr. 27.

Maschinda i Frei, Łódź, Wólczańska 210. Zakład ślusarski.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 126.

Ławacz Piotr, Rok założenia 1875. Końskie, gub. Radomska. Odlewy. Ilość robotników 12-14. Kapitał zakładowy 6000 rub. Obrót roczny 14,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 5%
Pawilon odlewników.

Serbek J., Łódź, Piotrkowska 92. Skład i fabryka broni. Wyroby własne i zagraniczne. Niektóre części, jak lufy sprowadzane z Belgji. Robotników 3-6. Rok założenia 1908.
Pawilon główny № 31.

Hesse Józef, Łódź, Zawadzka 41. Tkaniny metalowe, siatki metalowe, sita i wyroby druciane. Rok założenia 1824. Robotników 7-10. Motor elektryczny 6 konny. Przedmioty wykonane w całości w kraju.
Pawilon główny № 32.

Matjatko Wacław i Matjatko Józef, Łódź, Orla 23 i Słowiańska 4. Fabryka wag i pilników. Rok założenia 1882. Ilość robotników 4-12. Kapitał zakładowy 4000 rub. Motor elektryczny.
Pawilon własny.

Karol Somya, Łódź, Piotrkowska 192. Biuro Techniczne. Rok założenia 1865.
Pawilon główny № 5.

Sierpiński W., Łódź, Widzewska 86. Wyrób własny rowerów i motocykli. Rok założenia 1891.
Pawilon główny, Nr. 19.

Nowicki Henryk, Łódź, Średnia 51. Wyroby miedziane. Rok założenia 1910.
Pawilon główny, № 24.

Mędrzecki Wolf, Łódź, Widzewska 141. Aparaty do piwa, wód mineralnych, armatury wodne i parowe, odlewnia i obróbka metali. Ilość robotników 6-20. Rok założenia 1882. Kapitał zakładowy 8,000 rub. Obrót roczny 30,000 rub. Motor elektryczny o sile 5 koni.
Pawilon główny, № 50.

Kuske Karol, Łódź, Widzewska 78. Tel. 25-32. Maszyny i artykuły techniczne. Rok założenia 1909.
Pawilon główny № 17.

Szkudliński Józef, Łódź, Dzielna 20. Wyroby ślusarskie. Rok założenia 1908.
Pawilon odlewników.

Kolanowski Franciszek, Łódź, Cegielniana 43. Ślusarskie narzędzia. Robotników 3-8. Rok założenia 1886.
Pawilon drobnego przemysłu, № 156.

Dawidczyński Karol, Łódź, Zakątna 65. Zakłady ślusarsko-mechaniczne. Ilość robotników 14. Rok założenia 1906. Kapitał zakładowy 12000 rub. Obrót roczny 30,000 rub. Motor elektryczny o sile 5 koni.
Pawilon główny, № 18.

Forgang Natan, Wiedeń. Darwingasse № 35-37. Wyroby kuchenne i stalowe.
Pawilon główny, № 30 i 69.

Pauls Ed., Solingen. Wyroby stalowe.
Pawilon główny, № 72.

Bogucki D. G., Petersburg. Wyroby stalowe.
Pawilon własny.

Goldener A. i Cz. Newelof, Tomakowo, Ekaterynosławskiej gubernji. Wyroby metalowe, kamienie do ostrzenia.
Pawilon główny, № 93.

Sumner John & C-ie, Łódź, Piotrkowska 101. Agentura.
Pawilon główny, № 35.

Chrzanowski E., Warszawa, Bielańska 16. Fabryka tkanin metalowych. Rok założenia 1885.
Pawilon główny, № 26.

Sławiński Aleksander, Łódź, Skwerowa 8. Wagi różnych systemów. Ilość robotników 10-14. Rok założenia 1894. Kapitał zakładowy 50,000 rub. Obrót roczny 35,000 rub.
Pawilon główny, № 89.

Aronowicz B., Meble żelazne.
Pawilon główny, № 36.

Cech tokarski. Łódź, Widzewska 7. Roboty tokarskie. Rok założenia 1850.
Pawilon główny, № 15.

Kummer A., Warszawa, Rymarska 8. Platery. Ilość robotników 15-20. Rok założenia 1888. Kapitał zakładowy 10,000 rub. Obrót roczny 20,000 rub. Motor elektryczny 3 konny.
Pawilon główny, № 44 i 45.

Kopieczny Paweł, Łódź, Nawrot 13. Wyroby żelazno-kotlarskie, rok założenia 1904. Ilość robotników 10. Kapitał zakładowy 3000 rub. Obrót roczny 28,000 rub.
Pawilon własny.

Blachowicz Artur, Łódź, Widzewska № 83. Wyroby ślusarskie.
Pawilon główny № 85.

„Magnes“ Stal, Przedstawicielstwo.
Pawilon główny № 87.

Nowicki Henryk, Łódź, Średnia 51. Wyroby miedziane. Rok założenia 1910
Pawilon główny № 24.

Berg i Grahl, rok założenia 1910. Łódź, Widzewska 146. Fabryka motorów.
Na placu wystawowym.

Łapienis Michał, Widzew, st. dr. żel. Fab. Łódz. Zakład ślusarski.
Pawilon główny Nr. 28a.

Fetting Edward, Solingen, wyroby stalowe, nożownicze i kuchenne.
Pawilon główny Nr. 94.

Dział IX.

ARTYSTYCZNO-MECHANICZNY.

Lipstein Herman, Elektryczne grawerowanie metali i biżuterji. Warszawa, Krucza 13.
Pawilon główny № 83 i 84.

Steinberg A., Rok założenia 1896. Brześć Litewski. Ilość robotników 3. Broszki, monogramy, wyroby grawerskie i jubilerskie.
Pawilon drobnego przemysłu № 108.

Kowalski Romuald, Łódź, Konstantynowska 26. Wyroby ortopedyczne. Rok założenia 1893. Kapitał zakładowy 5,000 rub. Przybliżony obrót roczny do 6,000 rub. Motor elektryczny 2 konny. Robotników 4. Przedmioty wykonane w całości w kraju.
Pawilon drobnego przemysłu, № 116.

Bobkowicz Spiridon. Łódź, Nawrot 1. Grawerstwo, jubilerstwo i wytłocznia. Rok założenia 1893.
Pawilon drobnego przemysłu, Nr. 105.

Block J., Krzysztof Brun i Syn, Warszawa, Hotel Bristol. Reprezentacja: Łódź, Dzielna № 36. Maszyny do liczenia, pisania i kopjowania i t. p.
Pawilon główny, Nr. 6.

Dział X.

DRUKARSKO-LITOGRAFICZNY i FOTOGRAFICZNY.

Elenband M., Warszawa, Senatorska 22. Rok założenia 1881. Aparaty do winetowania fotografji. Wywóz za granicę 75%.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 158.

Krüger F., Łódź, Gubernatorska 4. Kopje na papierach światłoczułych zapomocą światła elektrycznego. Rok założenia 1912. Kapitał zakładowy 1,000 rub. Obrót roczny 1,500 — 2,500 rub.
Pawilon główny. Na ścianie.

Piotrowski Antoni, Łódź, Nowy Rynek 6. Zakład fotograficzny.
Pawilon własny.

Strzelecka Marja, Łódź, Zielona 15. Skład materyałów piśmiennych, pocztówki.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 122.

Grodek Jan, Łódź, Widzewska № 106. Gazeta Łódzka. Rok założenia 1911. Kapitał zakładowy 25,000 rub. Obrót roczny 30,000 rub. Robotników 16.
Pawilon główny, № 52a.

Gazeta „Rozwój“, Łódź, Przejazd 8.
Pawilon własny.

Szajniak M., Łódź, Średnia 11. Drukarnia.
Pawilon główny, № 51.

Altmann L., Częstochowa, Portrety i fotografie na masie.
Pawilon główny, № 71.

Frank Siegfried W., rok założenia 1911. Łódź, Piotrkowska Nr. 71. Zakład fotograficzny.
Pawilon główny Nr. 36a.

Dział XI.

SPOŻYWCZY.

Domański A., Łódź, Benedykta 98. Reprezentant firmy C. Strycki. Fabryka piwa w Rydze.
Pawilon własny.

Łuba M., Łódź, Nowy Rynek 5. Właściciel Marjan Łuba. Wódki wytrawne i likiery. Wina chodowane we własnych piwnicach. Rok założenia 1901. Kapitał zakładowy 100,000 rub. Przybliżony obrót roczny 180,000 rub. Ilość robotników 30.
Pawilon główny, № 41 i 42.

Tow. Akc. Browarów Parowych Haberbusch i Schiele, Warszawa, Krochmalna 59. Reprezentant w Łodzi Edward Lorentz, Przejazd 65. Rok założenia 1846. Kapitał zakładowy 1,500,000 rub. Obrót roczny 2,000,000 rub. Maszyny parowe 500 koni. Wyrób produktu krajowy.
Pawilon własny.

Ulrich Ferdynand, Łódź, Piotrkowska 142. Wyroby cukiernicze, wafle, pierniki, biszkopty i czekolada. Filja, Piotrkowska 307. Rok założenia 1895. Kapitał zakładowy 25,000 rub. Obrót roczny 93,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 10%. Robotników 25-30.
Pawilon główny, № 46.

Kijak Jan, Łódź, Widzewska 127. Różne wędliny. Rok założenia 1899. Kapitał zakładowy 15.000 rub. Obrót roczny 52,000 rub. Robotników 9.
Pawilon własny.

Pierwsza Łódzka Piekarnia Mechaniczna, Łódź, Juljusza 14. Wlaściciel Walenty Kopczyński. Pieczywo piekarskie i cukiernicze. 12 filij w Łodzi. Rok założenia 1856. Kapitał zakładowy 50,000 rub. Obrót roczny 200,000 Robotników 58-62.
Pawilon własny.

Piekarnia mechaniczna C. J. Szaniawskiego, Łódź, Mikołajewska 39. Prócz wyrobów zwykłych chleb glatynowy dla chorych na cukrową chorobę. Rok założenia 1893.
Pawilon główny, № 40.

Patzerowa B., Łódź, Mikołajewska 31. Masło i zakład kefirowy. Rok założenia 1906.
Pawilon własny.

Hermanns Adolf, Łódź, Konstantynowska № 17, Pieczywo, Rok założenia 1879.
Pawilon główny, № 55.

Mleczarnia Ziemiańska, Łódź, Dzielna 30. Właściciele Stowarzyszenie Ziemiańskie. Mleko, masło, sery i t. p. Dwie filje. Rok założenia 1896. Robotników 20.
Pawilon własny.

Dąbrowski T. i S-ka, Łódź, Przejazd 61, Wyrób własny. Cukry karmelowe. Rok założenia 1911. Robotników 15-25.
Pawilon główny № 81.

Juraschek L. W. i Com., Łódź, Długa 91. Fabryka trunków bez alkoholu. Przedstawiciele w Zduńskiej Woli i Pabjanicach. Rok założenia 1908. Kapitał zakładowy 12,000 rb. Obrót roczny 20,000 rub. Lokomobila 5 koni. Robotników 10-15.
Pawilon własny.

Wolski Kazimierz, Łódź, Konstantynowska 8. Wina odstałe. Rok założenia 1901.
Pawilon główny, № 79.

Tow. Akc. Fabryki Konserwów, Warszawa, Solec 39. Konserwy z warzyw. Reprezentant w Łodzi E. Bogdański, Dzielna 30. Ilość robotników 30-100. Rok założenia 1902. Kapitał zakładowy 200,000 rub. Motor gazowy o sile 12 koni.
Pawilon główny, № 54.

Fantulis M., Łódź, Piotrkowska 109. Na wystawie na specjalnych francuskich maszynach momentalne pieczenie wafli francuskich i sprzedaż owoców.
Pawilon własny.

Glugla Fr., Łódź, Piotrkowska 28. Tel. 817. Palenie kawy. Kawa słodowa. Hurtowy skład towarów kolonialnych. Rok założenia 1901.
Pawilon główny, № 43.

Browar Parowy Pilzen w Zelowie. Poczta Zelów, powiat Łaski. Właściciel Karol Pospieszyl. Piwo w różnych gatunkach. Reprezentanci Łódź, Brzezińska № 15. Motor o sile 15 koni. Rok założenia 1912.
Pawilon własny.

Anstadta K. Sukcesorowie, Łódź, Średnia 34. Piwo i kwas węglowy. Robotników 80-100. Kapitał zakładowy 600,000 rub. Obrót roczny 500,000 rub. Motory i 2 maszyny o sile 125 koni. Rok założenia 1868.
Pawilon własny

Szełakin Taras, Kijów, Mieżygorska 19. Prawdziwe kijowskie miodowe pierniki.
Pawilon własny.

Osojda Józef i Wincenty Goździkowski, Warszawa, Hotel Bristol. Podręcznik kulinarny „Iskra“ i konserwy.
Pawilon drobnego przemysłu, № 147.

Muśnicki W., Warszawa, Czysta 8. Oddział łódzki, Piotrkowska 69. Wyroby tabaczne i zapałki, fabryki w Mszczonowie.
Pawilon własny.

Kramarzewski i Polewski, Restauracja.
Pawilon własny.

Mage H. i S-ka, Łódź, Zielona 12.
Pawilon główny, № 82.

Lenga M., Łódź, Nawrot 34. Fabryka gilz.
Pawilon drobnego przemysłu, № 121.

Dział XII.

INSTRUMENTY MUZYCZNE.

Lessig Alfred, Łódź, Nawrot 22. Instrumenty muzyczne. Rok założenia 1899. Obrót roczny 50,000 rub. Ilość robotników 10.
Pawilon drobnego przemysłu, № 150.

Diego Fuchs, Praga. Wysoczany. Orkiestriony i pianina mechaniczne i elektryczne. Reprezentanci w Łodzi, K. Michalski i Częstochowie. Ilość robotników 220-300. Rok założenia 1901. Kapitał zakładowy 200,000 koron. Obrót roczny 500,000 koron.
Pawilon główny, № 29.

Nowicki F. J., Warszawa. Łódzka 18. Fortepiany i pianina. Reprezentanci w Sosnowicach, Piotrkowie, Kielcach i Łodzi. Robotników 30. Rok założenia 1880. Kapitał zakładowy 35,000 rub. Obrót roczny 45,000-50,000 rub. 3 motory po 3 konie.
Pawilon główny, № 62.

Jasiński Piotr, Łódź, Średnia 24. Instrumenty muzyczne: skrzypce, basetle, gitary i t. p. Rok założenia 1906.
Pawilon drobnego przemysłu, № 151.

Dział XIII.

NAUKI PRZYRODNICZE i ETNOGRAFIA.

Beilner Antoni, Łódź, Piotrkowska 174. Sprzedaż ptaków żywych i wypchanych, rybek i t. p.
Pawilon główny, № 95.

Grzybowski Jan, Łódź, Wólczańska 109. Gniazda sztuczne dla ptaków śpiewających i owadożernych.
Pawilon główny, ściana zewnętrzna.

Korb Edward, Łódź, Piotrkowska 292. Zbiory entomologiczne.
Pawilon drobnego przemysłu № 115.

Dział XIV.

SZTUKI PIĘKNE.

Pytlasińska Józefa, Łódź, Piotrkowska 213. Miniatury malarskie.
Pawilon drobnego przemysłu.

Fircho Hugo, Łódź, Widzewska Nr. 168. Zakład malarski.
Pawilon drobnego przemysłu.

Dział XV.

SZTUKA STOSOWANA.

Ossuchowska Amelja. Kursy rękodzielnicze dla nauczycielek robót, sztuka stosowana, hafty i inne roboty.
Piotrków, Plac Bernadyński.
Pawilon drobnego przemysłu № 100.

Roscher Marta, Łódź, Targowa 50. Roboty kobiece.
Pawilon drobnego przemysłu № 127.

Dział XVI.

OGRODNICTWO, KWIACIARSTWO, WARZYWNICTWO i SADOWNICTWO.

Kozłowski Ludwik, Łódź, Średnia 50. Ogrodnictwo.
Klomby na placu wystawowym

Stoiński Józef, Przedmieście Łodzi. Bruss. Zdrowie № 13. Zakład Ogrodniczy. Drzewa, krzewy, kwiaty i t. p. Rok założenia 1897. Kapitał zakładowy 12,000 rub. Przybliżony obrót roczny 5,000 rub. Ilość robotników 5-20. Nasiona i sadzonki sprowadzane z Berlina.
Klomby na placu wystawowym.

Kołaczkowski Leon, Łódź, Piotrkowska 87. Wykonywa plany ogrodów. Rok założenia 1899. Kapitał zakładowy 30,000 rub. Przybliżony obrót roczny 15,000 rub. Ilość robotników 10-40.
Plany na ścianie pawilonu.

Jasiński L., Łęczyca. Właściciele Ludwik i Stanisław Jasińscy. Ogrodnictwo, hodowla nasion i krzewów· Filja, Łódź, Andrzeja 10, (dawniej Piotrkowska 16). Rok założenia 1870. Kapitał zakładowy 12,000 rub. Obrót roczny 24,000 rub.
Pawilon główny, № 50a.

Kołaczkowski L., „Juljanów". Łódź, Piotrkowska 83. Zakładanie ogrodów, projekty i wykonanie planów. Rok założenia 1894. Obrót roczny 12,000 rub. Robotników 6-40. Na placu wystawowym wspólnie z firmą „Nowa Energja" Antoni Barciński. Zegar kwiatowy.

Chojeń. Tow. Pożyczkowo-Oszczędnościowe. Rok założenia 1910. Łódź, Chojny. Oddział pośrednictwa sprzedaży nasion, zboża, maszyn rzemieślniczych i rolnych. Kapitał zakładowy 50,000 rub.
Na placu wystawowym.

Dział XVII.

WYROBY GALANTERYJNE.

Nunnenmann Karol, Bruksella, ulica Josaplatz № 330. Biżuterja, wyroby metalowe, piśmienne, mozaikowe.
Pawilon główny № 64.

Joachimowicz Bogumiła, Ryga. Roboty smyrneńskie,
Pawilon główny № 48.

Scholle L. i S-ka, Łódź, Piotrkowska 99. Roboty ręczne.
Pawilon drobnego przemysłu № 152.

Kopiłowski A., Przedstawiciel firmy L. M. Karpus, K. Petkowski i R. Grzymała w Odesie ulica Małorosyjska 29. Fabryka bursztynowych i aluminiowych wyrobów.
Pawilon główny № 22.

Świątkowska Marja, Łódź, Średnia 53, m. 8. Wyroby z włosów; broszki, kolczyki, pierścionki, dewizki, bransolety i t. p.
Pawilon drobnego przemysłu, № 131.

Dobrowolski Józef, Nowo-Mińsk, gub. Warszawska. Fabryka wyrobów galanteryjnych z drzewa.
Pawilon główny Nr. 34a.

Kadancow Siemion, Ekaterynburg, gub. Permskiej. Kamienie Uralskie. Rok założenia 1900.
Pawilon główny Nr. 38.

Taradasz M., Warszawa. Galanterja z drutu.
Pawilon własny.

Hierte Klara, Ryga. Sztuczne kamienie. Pawilon główny 39.

Dział XIX.

FARBIARSTWO, PRZETWORY CHEMICZNE i MEDYKAMENTY.

Bogdański Edmund, Dom Agenturowo-Handlowy i fabryka mydła nafcianego. Marka fabryczna „Latarnia Morska". Łódź, Dzielna 30. Pawilon drobnego przemysłu, kab. 119.

Górski Stanisław, Warszawa, Leszno 12. Arago na wyniszczenie odcisków. Agatol, eliksir, proszek i pasta do zębów. Crem Venus. Puder Venus. Krem lanolinowy dla pielęgnowania skóry. Eksikans przeciw poceniu się ciała. Konserwator i Farba grecka do włosów. Woda kolońska, mydła toaletowe i t. p.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 124 i 160

Osuchowski A., Piotrków. Botalina do czyszczenia obuwia, czernidło do skór.
Pawilon drobnego przemysłu, Nr. 107.

Kobyliński W. Warszawa. Mokotowska 17. Amalgamat. Chemikalja.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 107.

Malinowski Marjan, Warszawa, Nowy Świat 35. Apteka. Mydła lecznicze i kosmetyki.
Pawilon drobnego przemysłu 109.

Gramms Hugo, Łódź, Targowa 67. Skład apteczny.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 118.

Kachelski i Link, Łódź, Piotrkowska 50. Płyn do czyszczenia metali „Sidor". Rok założenia 1908.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 113.

Sokolewicz W. Łódź, Przejazd 19. Apteka.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 161.

Newelew Szloma, Tomakowo. Ekatarynosławskiej gub. Mydło do plam i t p. chemikalja.
Pawilon główny Nr. 91.

Schröder Ludwik, Łódź, Pańska 54. Mydlarz.
Pawilon drobnego przemysłu Nr. 120.

Groszkowski W., Łódź, Konstantynowska 17. Apteka, fabryka wód i laboratorjum.
Pawilon drobnego przemysłu, № 115.

Danielecki W., Łódź, Piotrkowska 127. Dentol. Wina lecznicze i t. p. wyroby.
Pawilon drobnego przemysłu, № 157.

Dział XX.

OGÓLNO-FABRYCZNO-PRZEMYSŁOWY.

Jeneralna Kompanja Przemysłu Włóknistego. Rok założenia 1878. Łódź, Kątna 19. Właściciele Tow. Anonimowe zakładów Allart, Rousseau & Co. Przędza czesankowa, szewiotowa, kolorowa i drukowana włóczka. Reprezentanci w Łodzi, Warszawie, Moskwie, Petersburgu i Rydze. Własny skład w Moskwie. Robotników 1750-2000. Kapitał zakładowy 3,500,000 rub. Obrót roczny 7-8,000,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 40%. 2 turbo dynamomaszyny o sile 3,000 koni.
Pawilon główny, Nr. 21.

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza. Tow. Akc. W. Fitzner i K. Gamper, Rok założenia 1879. Dąbrowa Górnicza, gub. Piotrkowskiej. Właściciele Tow. Akc. zakładów kotlarskich i mechanicznych. W. Fitzner i K. Gamper w Sosnowicach. Armatury, wyprawy do kotłów parowych, koła rozpędowe. Reprezentanci w Łodzi, Warszawie, Petersburgu, Moskwie i innych miastach. Robotników 369-384. Obrót roczny około 800,000 rub. 3 maszyny parowe o sile łącznej 300 koni. Przedmioty wystawione w całości wykonane w kraju.
Pawilon główny № 3.

John J. Tow. Akc. Rok założenia 1866. Łódź, Piotrkowska 213-221. Pędnie, kotły do ogrzewań centralnych, wygładziarki i walce do nich, patentowane ruszty ogniotrwałe. Biura własne w Warszawie, Moskwie, Petersburgu i Kijowie. Przedstawicielstwa we wszystkich większych miastach Państwa. Ilość robotników 1000-1400. Kapitał zakładowy 1,700,000 rub. Obrót roczny 3,000,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 75%.
Pawilon główny № 1 i 12 i paw. odlewniczy.

Gazownie Miejskie w Łodzi. Rok założenia 1869. Łódź. Targowa 34 i Srebrzyńska 77. Właściciel Magistrat miasta Łodzi. Wyroby: gaz, koks, smoła węglowa, amoniak tech. czysty 25%. Impregn. Ilość robotników 280-350.
Pawilon główny, № 16.

Górecki B. i Wolski M. Rok założenia 1888. Łódź, Karola 6. Armatura kotłowa i odlewy metalowe. Reprezentanci w Kaliszu i Częstochowie. Robotników 32-42 Kapitał zakładowy 50,000 rub. Obrót roczny 100,000 rub. 2 motory elektryczne po 7½ konia.
Pawilon główny, № 2.

Ołdakowski i Neumark, Wólczańska 109. Aparaty farbiarskie, wirówki, reduktory obrotów motorów elektrycznych i wózki transportowe. Reprezentacja w Moskwie. Ilość robotników 30. Kapitał zakładowy 20,000 rub. Obrót roczny 60,000 rub. Motor naftowy 10 konny.
Pawilon główny № 7.

Geyer Gustaw, rok założenia 1883. Łódź, Piotrkowska 278. Właściciel Helena Geyer Wyroby koronkowe i firankowe. Reprezentacja, Warszawa. Ś-to Jerska 10. Ilość robotników 400. Obrót roczny 1,200,000 rub.
Pawilon główny, № 20.

Krusche Waldemar Rok założenia 1907. Pabjanice. Fabryka maszyn i odlewnia żelaza. Reprezentanci Łódź, Moskwa. Robotników 150-200. Kapitał zakładowy 100,000 rub. Obrót roczny 250,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 20%. Lokomobile o sile 50 koni.
Pawilon główny, № 4 i paw. odlewniczy.

John J. Tow. Akc. Łódź, Cegielniana 81. Kalandry i walce do nich.
Pawilon główny № 11.

Lange B-cia, Rok założenia 1844. Łódź, Andrzeja 27. Właściciele Fryderyk Gustaw i Wilhelm Lange. Fabryka maszyn. Reprezentanci: w Petersburgu, Moskwie, Warszawie, Rostowie N/D., Białymstoku, Mühlhausen w Alzacji. Robotników 400-600. Obrót roczny 2,100,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 50%. Motory, dwie dynamomaszyny, 1 lokomobila o sile 220 koni.
Pawilon główny № 14 i paw. odlewniczy.

T-wo Akc. Zgierskiej fabryki maszyn. w Zgierzu.
Pawilon odlewniczy.

Bracia Lange, Łódź

FABRYKA MASZYN i ODLEWNIA ŻELAZA

DZIAŁ I:

Budowa maszyn dla przemysłu tkackiego.

Szlichciarki, (do szlifowania, suszenia i snucia),
Snowalnie, angielskie
„ konusowo taśmowe,
Nawiarki do osnowy, zwyczajne,
„ „ „ do krzyżowego nawijania,
„ „ „ z stojącemi wrzecion. (Rabbeth)
„ do wątku, zwyczajne,
„ „ „ do krzyżowego nawijania,
„ „ „ gr. bez szpul. (Schlauchspulmaszyna)
„ dla trykotaży,
Przebijaczki do kart deseniowych
„ „ „ dla rządówek (Szaftmaszyna)
„ „ „ Szaufelmaszyna,
Maszyny do kopiowania deseni żakarda i rządówek,
„ „ wiązania deseni żakarda
„ „ przejrzenia mierzenia i układ. towarów
„ żakardowe różnych systemów i wielkości
Rzędówki, (Szaft- i Szaufel-maszyny) na różne ilości szaftów.

Warsztaty tkackie różnych systemów i z różnemi przyrządami, na bawełniane, wełniane, pluszowe i jedwabne tkaniny.
Różne przyrządy tkackie, jako to: lice stalowe, haki i t. p.

DZIAŁ II: **Budowa maszyn obrabiarek.**

Tokarki pociągowe i rewolwerowe różnej dł. i wagi,
Strugarki — Frezerki do kół zębatych, najnowszej konstrukcji z slimakowemi frezerami,
Szlifierki, specjalne do ostrzenia slimakowych frezerów,
Wiertarki, wertykalne i horyzontalne.

Dressler Oskar, Rok założenia 1901. Łódź, Piotrkowska 174. Liny transmisyjne, bawełniane, konopne, manilowe i druciane.
Pawilon główny № 78.

Preiss Adolf, Rok założenia 1894. Łódź, Benedykta 13. Łódzka fabryka pomp. Ilość robotników 15-20. Motor o sile 6 koni.
Pawilon główny № 25.

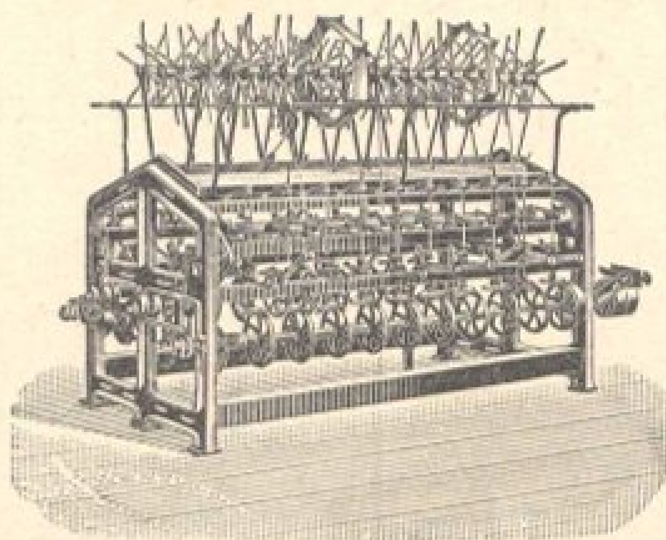
T-wo. Akc. Wicander i Larson w Libawie. Reprezentant, Łódź, Piotrkowska 85. Manufaktura korkowa, Linoleum.
Pawilon główny № 65.

Wegner Henryk, Rok założenia 1902. Widzewska 100. Motory. Robotników 50. Kapitał zakładowy 60,000 rub. Obrót roczny 120,000 rub. Motory 2 ropowe o sile 16 koni.
Pawilon główny № 8.

Müller i Seidel, Rok założenia 1893. Łódź, Pańska 96. Fabryka maszyn dla przemysłu włóknistego. Reprezentacje: Moskwa, Ryga i Białystok. Robotników 190-300. Kapitał zakładowy 400,000 rub. Obrót roczny 250,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 20%. Motory o sile 120 koni.
Pawilon główny, № 13.

Kosiński K. Rok założenia 1886. Warszawa, Żytnia 22. Fabryka maszyn dla obróbki metali. Ilość robotników 75. Kapitał zakładowy 75,000 rub. Wywóz do Cesarstwa 80%. Zagranicę 5%. Motor gazowy 10 konny, trzy elektryczne 7 koni.
Pawilon główny 28.

Golnik Antoni. Brzeziny. Piotrkowskiej gub. Turbiny.
Na placu wystawowym.

Müller i Seidel

NAJWIĘKSZA w PAŃSTWIE

Specjalna Fabryka Budowy Maszyn dla Przemysłu Włóknistego.

Łódź, ul. Pańska № 96.

POLECA:

Snowarki (Ketten Scheermaschinen)
Nawijarki (Spul u. Treibmaschinen)
Niciarki (Zwirnmaschinen)
Krosna mechanicznej maszyny nicielnicowe (Mechanische Webstühle und Schaftmaschinen)
Kartoniarki (Jacquards Schaftkarten-Schlagmaschinen)
Draparki (Rauhmaschinen).

RÓŻNYCH SYSTEMÓW.

T-wo Akc. wyrobów bawełnianych Ludwik Geyer, Rok założenia 1829. Łódź, Piotrkowska 282-303. Tkaniny bawełniane, farbowane, drukowane, kolorowo tkane, kołdry, płótno introligatorskie. Oddziały: Warszawa, Moskwa, Berdyczów. Robotników 4300. Kapitał zakładowy 3,750,000 rub. Obrót roczny 8,500,000 rub. 10 maszyn parowych o sile łącznej 4000 koni.
Pawilon własny.

Horak Adolf, Rok założenia 1885. Łódź. Piotrkowska 149. Fabryka wyrobów bawełnianych. Filja w Warszawie. Robotników 120. Obrót roczny 200,000 rub. Motor elektryczny o sile 30 koni.
Pawilon główny № 47.

Waberski J. i S-ka, Rok założenia 1907. Warszawa. Ogrodowa 10. Wentylatory najnowszych systemów, „Boreas", Reprezentacje w Łodzi, Petersburgu, Moskwie, Rostowie n/D., Białymstoku, Sosnowcu, Lublinie, Charkowie, Ekaterynosławiu, Rydze. Wywóz do Cesarstwa 75%. Motorów 8 o sile 24 koni.
Pawilon główny № 9.

Rosenthal J. i Eisenstein A. Łódź, Wólczańska 95. Fabryka maszyn.
Pawilon główny № 68.

Dział XXI.

HYGIENA.

Krąkowski W. Piotrkowska 103. Czyszczenie szyb i okien.
Reklamy na ścianach.

Gordin, Lekarz dentysta. Łódź, Konstantynow. 11.
Pawilon drobnego przemysłu № 109a.

Muszyński Edmund, Łódź, Dzielna 22. Rok założenia 1892. Pralnia bielizny. Obrót roczny 8,000.
Pawilon główny № 16a.

Dział XXII.

ATRAKCJE.

Koło śmiechu.
Pawilon własny.

Strzelnica.
Pawilon własny.

Kinematograf „Luna“, Łódź, Piotrkowska 163.
Pawilon własny.

Dział XXIII.

RÓŻNE.

Likerman N., Łódź, Dzielna 2.
Przędsiębiorstwo ogłoszeń i reklam na ścianach pawilonów.

WYSTAWCY

przybyli w czasie druku przewodnika.

W PAWILONIE ODLEWNICZYM:

1) **Goldammer Otto,** Fabryka maszyn i odlewnia żelaza. Łódź, Widzewska 68. Rok założenia 1854. Budowa maszyn dla apretur, farbiarni, bielników i drukarni. Transmisje i wszelkie odlewy żelazne. Reprezentanci w Moskwie. Ilość robotników: 300 — 500. Przybliżony obrót roczny 500,000 rub. Motor o sile 100 koni parowych.

2) **Orthwein, Karasiński i S-ka,** Fabryka maszyn parowych i odlewnia. Rok założenia 1877. Warszawa, Złota 68. Maszyny parowe, lokomobile, maszyny i przyrządy mechaniczne dla cukrowni; tartaki, transmisje i odlewy żelazne. Robotników 400—500. Kapitał zakładowy 500,000 rub. Przybliżony obrót roczny 1,000,000 rub. Motory parowe o sile łącznej do 100 koni.

3) **Wagner Władysław**, Dyrektor Wystawy Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi. Narzędzia formierskie i sposoby formowania.

4) **Huta Zawiercie.** Okazy metalurgiczne. Dar Dyrektora Müllera.

5) **Cech Odlewników Łódzkich.** Demonstrowanie sposobu formowania i odlewania.

6) **B-cia Samson**, Hamburg. Przyrządy dla odlewników.

7) **Tygle „Morgana"** i przyrządy odlewnicze.

8) **Czerniewicz S.** Fabryka dzwonów. Pustelnik pod Warszawą.

9) **Kopja dzwonu „Zygmunta"**, wykonanego przez Resursę Rzemieślniczą dla kościoła Św. Stanisława Kostki w Łodzi.

W PAWILONIE GŁÓWNYM i INNYCH:

a) **Dessen Robert,** Warszawa. Optyk.

b) **Smekał Karol,** Warszawa. Sylwetki.
Pawilon własny.

c) **Macher i Szkudliński,** Łódź, Orla 1 i Dzielna 20. Zdun i Ślusarz.
Pawilon główny.

d) **Sprusiak Marceli,** Łódź; Długa 62. Projekty wzorów do tkanin drukowanych.

e) **Modro Stanisław**, Łódź, Zarzewska 47. Stolarz modelowy.

f) **Hoser Jerzy**, Warszawa. Łożyska kulkowe.

g) **Kostylkow Jan**, Wołogda. Wyroby rogowe. Pawilon własny.

h) **Szcześniak Jan**, Łódź, Piotrkowska 103. Brukarstwo.

i) **Gliński Edward**, Warszawa. Gimzolin.

j) **Jaros Teofil**, Warszawa. Tryby do aparatów kinematograficznych.

k) **Rembieliński Jan**, Krobanów. Cegła i dreny.

l) **Fuks E.**, Łódź, Benedykta 2. Dentysta.

m) **Pański Adolf**, Piotrków. Drukarz.

n) **Wilumson Piotr**, Mitawa. Książka dla tkaczy.

o) **Birgel Aleksander**, Łódź, Podleśna 4. Narzędzia tkackie.

p) **Szpiegel Natan**, Łódź, Rozwadowska 13. Artysta Malarz.

r) **Wettler A.**, Warszawa. Biuro Techniczne.

s) **B. Czyżewski i J. Majewski**, Warszawa. Siłomierz w ogrodzie.

t) **Andrzejak Ludwik**, Łódź, Piotrkowska 86. Ślusarz.

u) **Szampańska Józefa**, Łódź, Brzezińska 3. Obwarzanki.—Pawilon własny.

w) **B. Gładych.** 1) Tablice poglądowe do wykładu hygieny. Pożywność pokarmów. 2) Tablica poglądowa rozbioru chemicznego. Redakcja „Drogisty“ — Roczniki pisma Pawilon drobnego przemysłu.

POPIERAJMY

!!!

PRZEMYSŁ

!!!

KRAJOWY

Zakład Fotochemigraficzny

KLISZE

do Reklam gazetowych * Prospektów * Cenników i t. p.

SZKICE RYSUNKI

w kierunku modnym

RETUSZE MASZYN

z wykończeniem efektownem.

R. BORKENHAGEN

ŁÓDŹ

Telefon: 2472

Piotrkowska 100.

ELEKTRYCZNA

ELEKTRYCZNA

PIERWSZA ŁÓDZKA

SZLIFIERNIA SZKŁA i PODLEWNIA LUSTER

NAJSTARSZE i NAJDOSKONALSZE PRZEDSIĘBIORSTWO TEJ BRANŻY.

ZAKŁAD

Dekoracyjnych

SZKIEŁ

ŁÓDŹ,

Nawrot № 32.

Telefon **26-84.**

Bracia Wermińscy

POLECAJĄ w wielkim wyborze: Lustra **Weneckie, Tualetowe, Ręczne** i t. p., modne i antyczne szklenie w obramowaniach mosiężnych, miedzianych, niklowych i ołowianych; w kościołach, willach, domach i do mebli, podług własnych wzorów lub powierzonych rysunków. Szyby wystawowe, Szyldy firmowe ze szkła czarnego i kolorowego. Szyby matowe w różnych deseniach do bibliotek, do przedpokoi i klatek schodowych i t. p. Szyby lustrzane do powozów, karet i samochodów. Płyty podstawowe z kryształowego szkła.

Sprzedaż hurtowa i detaliczna w naszym składzie.

Prospekty
na żądanie gratis.

Kompletne urządzenia do spajania metali za pomocą acetylenu i tlenu

WYRÓB WŁASNY

Stale gotowe na składzie aparaty, tlen, carbid, palniki do spajania i krajania. Wentyle redukcyjne.

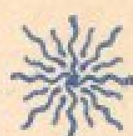
G. O. KÜHN

Fabryka Maszyn i Kotlarnia

ŁÓDŹ, ul. Zgierska Nr. 56.

Telefonu № **10-48.**

ŁÓDŹ, DŁUGA 91. Tel. 19-78.

ŁÓDŹ, DŁUGA 91. Tel. 19-78.

L. W. Juraschek & Co.

NAPOJE GAZOWE bez ALKOHOLU

Sinalco, Woda Żurawinowa, Lemoniada Malinowa. Waldmaister, Imperjal, Pomarańczowa, Cytrynowa, Ananasowa, Poziomkowa, Naranja i inne.

KRAJOWA Fabryka Fortepianów

i PIANIN

ODZNACZONA

WIELOMA

NAGRODAMI

F. J. NOWICKIEGO

Założona w 1880 r.

W WARSZAWIE, ul. Łucka № 18. :: Telefonu № 13-75.

SKŁAD GŁÓWNY:

ul. Królewska № 1. :: Telefonu № 13-91.

POLECA: Instrumenty najnowszych konstrukcji na ramach pancernych, z silnym, sympatycznym tonem, repetycyjną grą i **wykwintnem** wykończeniem zewnętrznem.

Przyjmuje zamówienia podług otrzymanych wzorów.

GWARANCJA WIELOLETNIA.

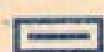
Reprezentacja **Melodykonów** firm: M. Hofberga w Lipsku i Putnam & Co., Stanuto, Amer. Półn.

Reprezentantem na Łódź i okolicę jest

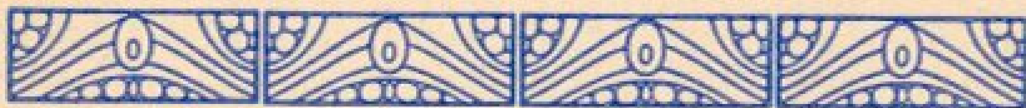
p. A. KULESZA

właściciel składu fortepianów

Łódź, ul. Andrzeja № 1, róg Piotrkowskiej.

 Cenniki gratis i franko.

PROGRAMY NABYĆ MOŻNA W KSIĘGARNIACH PO 5 KOP.

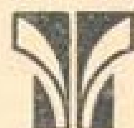
XXVIII

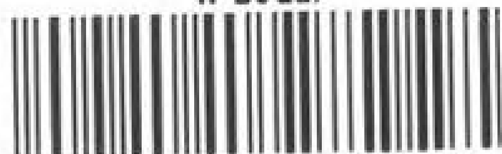
PLAN WYSTAWY

Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi 1912 r.

1. Pawilon główny.
2. Pawilon drobnego przemysłu.
3. Koło śmiechu.
4. Pawilon odlewniczy.
5. Restauracja — Kramarzewski i Polowski.
6. Kinematograf „Luna".
7. Tow. Akc. Browarów Parowych Haberbusch i Schiele.
8. Przybyszów—Wyroby koszykarskie.
9. Jan Kijak. Skład wędlin.
10. Wacław i Józef Matiatko. Fabryka wag i pilników.
11. Jan Szcześniak. Brukarstwo.
12. L. W. Juraschek i S-ka. „Sinalko" i inne napoje gazowe.
13. Klej „Glorja" i inne chemikalja.
14. Taras Szełakin. Pierniki kijowskie.
15. Wolf Markusfeld. Przedsiębiorstwo budowlane.
16. Walenty Kopczyński. Piekarnia.
17. A. Piotrowski. Zakład fotograficzny.
18. Mleczarnia Ziemiańska.
19. Paweł Kopieczny. Zakład kotlarski.
20. Strzelnica.
21. Browar C. Strycki.
22. Orkiestra wojskowa.
23. T. Szybiłło. Owoce i napoje gazowe.
24. Dr. Kummer. Języki nowożytne.
25. Ludwik Geyer. Tow. Akc. Wyrobów bawełnianych.
26. Kostylkow Jan. Wyroby rogowe.
27. Browar Sukcesorów K. Anstadt'a.
28. A. O. Teschich. Tektura dachowa, asfalt i t. p.
29. Browar parowy Pilzeń w Zelowie.
30. Konrad Schmidt i S-ka. Fabryka powozów.
31. Orkiestra K. Namysłowskiego.
32. Biuro wystawy. Rozwój i poczta.
33. Oskar Schmidt. Fabryka wyrobów drzewnych.
34. W. Grzeszkowski. Woda sodowa.
35. B. Patzerowa. Zakład kefirowy.
36. M. Fantulis. Owoce, wafle, napoje gazowe.
37. Józef Zaborowski. Trumny.
38. M. Stokowski. Budynek z masy izolacyjnej.
39. Zegar kwiatowy. L. Kołaczkowski i A. Karśnicki.
40. Doniczki maszynowe fabryki Diehla z Warszawy.
41. Komin fabryczny w miniaturze. Konstanty Arndt.
42. Złota Księga.
43. Postać robotnika, wykonał W. Czapliński.
44. W. Muśnicki. Wyr. tab. i zapałki fabr. w Mszczonowie.
45. W. Groszkowski. Woda sodowa.
46. Karol Smekał. Sylwetki.
47. Oranżerje miejscowe.
48. Dom mieszkalny.
49. Sadzawka.
50. Klozety.

WiMBP im. J. Piłsudskiego
w Łodzi
230000010367